

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 1 października 2020 – 30 września 2023
(skrajne daty)

Rok akademicki 2020/2021

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Historia filozofii starożytnej
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Filozofii
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Filozofii
Kierunek studiów	Filozofia
Poziom studiów	Podstawowy
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr I
Rodzaj przedmiotu	Podstawowy
Język wykładowy	Polski
Koordinator	dr Marcin Subczak
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Marcin Subczak

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykt.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
1	30	30							7

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

ĆWICZENIA: ZALICZENIE Z OCENĄ

WYKŁAD: EGZAMIN

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Student powinien dysponować szczegółową wiedzą historyczną i wiedzą o kulturze na poziomie
--

liceum a także prezentować umiejętność pracy z tekstem literackim i naukowym.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Celem wykładu jest zapoznanie studentów z historią filozofii starożytnej, głównymi współczesnymi paradygmatami interpretacyjnymi oraz najważniejszymi opracowaniami dotyczącymi tego okresu
C2	Celem wykładu jest uświadomienie studentom dystansu kulturowego dzielącego współczesność od starożytności (odmienność systemów wartości, samo rozumienie filozofii, różnice światopoglądowe dotyczące odmiennego widzenia człowieka i świata)
C3	Celem ćwiczeń jest wykształcenie umiejętności: czytania, interpretowania i analizowania tekstów źródłowych oraz opracowań dotyczących filozofii starożytnej, formułowania własnego stanowiska i jego uzasadniania, dyskusowania z innymi stanowiskami
C4	Celem ćwiczeń jest zapoznanie studentów z kanonem literatury filozoficznej antyku oraz wykształcenie umiejętności czytania, interpretowania i analizowania tekstów źródłowych oraz opracowań dotyczących filozofii antycznej, formułowania własnego stanowiska i jego uzasadniania, dyskusowania z innymi stanowiskami.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
K_Wo2	Absolwent zna i rozumie w zaawansowanym stopniu historyczne kształtowanie się idei filozoficznych, poglądy i pisma klasycznych autorów filozoficznych, obecność idei filozoficznych w dziełach polskiej kultury; rolę refleksji filozoficznej w kształtowaniu kultury i społeczeństwa	P6S_WG
K_Uo1	Absolwent potrafi poprawnie stosować terminologię filozoficzną, formułować problemy, tezy, własne poglądy; dobierać i stosować właściwe metody i narzędzia w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne; wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i wykorzystywać informacje ze źródeł pisanych i elektronicznych; identyfikować normatywne ugruntowanie instytucji społecznych i normatywne uwarunkowania zjawisk społecznych	P6S_UW
K_Uo4	Absolwent potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę	P6S_UU
K_Ko1	Absolwent jest gotów do krytycznej oceny posiadanej przez siebie wiedzy, przyjmowania nowych idei, zmiany opinii w	P6S_KK

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

	świetle dostępnych danych i argumentów; do formułowania propozycji rozwiązania rozpoznanych problemów	
K_Ko3	Absolwent jest gotów do działań na rzecz zachowania dziedzictwa filozoficznego i brania odpowiedzialności za trafność przekazywanej wiedzy; ciągłego dokształcania i rozwoju zawodowego	P6S_KR

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

<p>Treści merytoryczne</p> <p>w.1. Kulturowy kontekst pojawienia się filozofii: formy życia duchowego antycznych Greków, które poprzedziły powstanie filozofii. filozofia jako element kultury: wierzenia religijne (konceptje religijno-poetyckie, religia poetycka publiczna/urzędowa i Bogowie Olimpu, religia misterii i wpływ orfizmu na kształtowanie się filozofii); konceptje religijno-moralne; konceptje religijno-poznawcze; kosmogonie i teogonie a filozofia. Umiejętności praktyczne. Reguły życiowe. Wyjaśnienie sposobu rozumienia podstawowych pojęć filozofii antycznej: byt, <i>arche</i>, Pitagoras i tradycyjne znaczenie terminu filozofia, <i>kosmos</i>, <i>arete</i>, <i>theos</i>.</p> <p>w.2. Źródła filozofii antycznej: pragnienie poznania; świadomość niewiedzy; zdziwienie (zdumienie); ciekawość a umiłowanie mądrości. Warunki polityczne, społeczne i ekonomiczne, które sprzyjały powstaniu filozofii w Grecji (wolność, obywatelstwo <i>polis</i>, od arystokracji do demokracji, kontakty kolonialne).</p> <p>Istota filozofii antycznej: filozofia jako sposób poznania, jako forma wiedzy, jako próba wyjaśnienia i zrozumienia rzeczywistości, jako świadomość relacji (podmiot/przedmiot); przedmiot – metoda – cel; filozofia a scjentyzm i praksizm; nowa relacja: wiedzieć – rozumieć – wyjaśnić; pytanie – racjonalna odpowiedź.</p> <p>w.3. Jońscy filozofowie przyrody: miejsce narodzin filozofii i jego kulturowe znaczenie. Znaczenie terminu „przedsokratejski” – cezura postaciowa/czasowa. Charakter źródeł filozofii antycznej – kwestia biografii i doksografii. Jończycy jako badacze <i>fizis</i>. Specyfika <i>arche</i> i poszukiwanie zasady. Tales: woda jako <i>arche</i> rzeczywistości (źródła poglądu i jego uzasadnienie). Astronomia, matematyka i kosmologia Talesa. Anaksymander: <i>apeiron</i> i nowe pojmowanie zasady. Nieokreśloność i źródła nieskończoności. Anaksymenes i powietrze jako pierwotna substancja. Rozrzedzanie i gęstnienie oraz rola przeciwieństw (ciepłe/zimne).</p> <p>w.4. Pitagoras i Pitagorejczycy: problematyczność tematu (źródła i charakter przekazów); postać Pitagorasa i jego legenda. Szkoła Pitagorejska i jej specyfika (pitagorejski sposób życia, soteriologiczny charakter wiedzy). Badania matematyczne i ich znaczenie: rola harmonii i liczby. Pitagorejskie rozumienie liczby – liczba jako zasada wszystkiego. Elementy liczb, jako elementy wszystkich rzeczy: nieograniczone/nieskończone i granica/ograniczające. Przejście od liczby do rzeczy. Świat jako kosmos. Metempsychoza i eschatologia. Teoria duszy i etyka.</p> <p>w.5. Heraklit i Eleaci: <i>skoteinos</i> i kwestia stylu heraklitejskiego. Metafory wariabilizmu: rzeka i ogień. Zmiana i jej natura – walka przeciwieństw. Ukryta harmonia oraz synteza przeciwieństw w metaforach łuku i liry. <i>Logos</i> i głębia duszy. Etyka panowania nad sobą. Ksenofanes: kontrowersje wokół eleackiego powinowactwa; literacka forma wyrazu Ksenofanesa. Krytyka amoralizmu i antropomorfizmu. Teologia konstruktywna – jedno, nieantropomorficzne bóstwo. Jedno jako bóstwo. Fizyka Ksenofanesa. Parmenides: specyfika poematu Parmenidesa; trzy drogi badań. Byt i droga prawdy. Cechy bytu. Kwestia niebytu. Tożsamość bytu i myśli.</p>

Zenon z Elei i „tarcza Parmenidesa”. Paradoxy i dialektyka.
Byt Melissosa.

w.6. Atomiści i Pluraliści: „pluraliści” i próba rozwiązania aporii eleackich. Przewycięzenie monizmu i uzasadnienie wariabilizmu. Empedokles: cztery elementy – miłość i nienawiść. Teoria poznania i koncepcja duszy. Anaksagoras: trwałość bytu i uwzględnienie zjawisk. *Homoiomerie* i *Nous*. Leukippos i Demokryt: determinizm, materializm, fatalizm; cechy atomów; ruch atomów (chaotyczność i konieczność). Dusza i jej ogniste atomy. Dwie drogi poznania. Etyka Demokryta i szczęście jako przyjemność duszy.

w.7. Sofiści: sofista – rozumienie terminu; społeczno-polityczno-kulturowy kontekst powstania sofistyki (kryzys arystokracji i rola *demosu*); kryzys *polis* i tradycyjnych wartości; praktyczny wymiar sofistyki – *paideia*; wolność: indywidualizm, empiryzm, sceptycyzm, konwencjonalizm, naturalizm, antropocentryzm, utylitaryzm. Protagoras o *homo mensura*; antylogie. Gorgiasz i jego trylemat. Znaczenie retoryki – makrologie. Prodikos z Keos i mit Heraklesa na rozstajnych drogach. Hippiasz z Elidy, (*nomos* i *physis*); erystyka i sofistyka zaangażowana (Kritiasz, Trazymach, Kalikles).

w.8. Sokrates: filozofia „ściągnięta z nieba na ziemię” człowiek jako problem filozoficzny; legenda apollińska; „kwestia sokratejska”; dialog i dialektyka, ironia i metoda Sokratesa: *maieutyka* i *elenktyka*; niewiedza a boska misja; paradoxy sokratejskiej etyki; troska o duszę i rola *arete*. Proces i konsekwencja postawy Sokratesa.

w.9. Ruch Sokratyczny: tak zwani „sokratycy mniejsi”; Antystenes i Szkoła Cynicka; Arystyp i Szkoła Cyrenaików; Euklides i Szkoła Megarejska; Fedon i Szkoła w Elidzie.

w.10. Platon: przejście od kultury słowa do kultury pisma; jedność systemu, ewolucja i paradygmaty interpretacyjne Platonizmu; dialog sokratyczny jako gatunek literacki; metafora „drugiego żeglowania”; teoria idei (form) i teoria zasad - ontologia Platona; teoria poznania i koncepcja wiedzy (anamneza); polityczno-wychowawczy składnik Platonizmu i alegoria jaskini; Demiurg i kosmologia; kwestia tzw. „nauk niepisanych”. Nowe rozumienie *psyche* i jej nieśmiertelność. Przyjaźń, miłość, piękno.

w.11. Arystoteles: klasyfikacja filozofii i rola filozofii pierwszej (metafizyki); byt, struktura substancji i koncepcja przyczyn. Logika i sylogizm. Fizyka Arystotelesa (zmiana, ruch, miejsce, próżnia, czas, świat podksiężycowy i nadksiężycowy). Trójkąt duszy i koncepcja *arete* (podział cnót, przyjaźń, szczęście). Polityka: koncepcja państwa i obywatela. Rodzaje i rola retoryki; poetyka – piękno i *katharsis*.

w.12. Akademia i Perypat: Pierwsza Akademia, jej cel, organizacja i upadek. Druga Akademia (Arkezylaos) i Trzecia (Karneades). Filon z Laryssy i Czwarta Akademia. Antioch z Askalonu i Piąta Akademia. Cyceon i eklektyzm Akademii. Medioplantonizm. Pierwszy Perypat i Teofrast oraz Straton. Odkrycie pism Arystotelesa i odrodzenie filozofii perypatetyckiej. Neoarystotelizm Aleksandra z Afrodyzji.

w.13. Stoicyzm, mediostoicyzm i neostoicyzm: systemy epoki Hellenistycznej: rewolucja Aleksandra Macedońskiego; kosmopolityzm, jednostka, odrodzenie się ducha sokratycznego i ideał mędrca. Rozwój i upadek szkół sokratycznych mniejszych. Szkoła Stoicka i jej ewolucja. Trójkąt filozofii; logika i kryterium prawdy; fizyka stoicyzmu – materializm i somatyzm. Celowość i opatrność. Bóg, konieczność, przeznaczenie i wolność. Etyka i podział rzeczy. Kosmopolityzm. Panecjusz i Posejdonios. Seneka, Epiktet i stoicyzm Marka Aureliusza.

w.14. Epikureizm, rzymski Epikureizm i Sceptycyzm: Epikureizm i powrót do atomizmu; kanonika Epikura i *prolepsis*. Fizyka epikurejska: ciała, próżnia, nieskończoność. Atomy – ich cechy i ruch. Etyka i nowe rozumienie hedonizmu. Ból, śmierć, życie ukryte, *tetrapharmakon*. Lukrecjusz i jego pieśń. Epikureizm w okresie Cesarstwa. Diogenes z Ojnoandy. Upadek epikureizmu. Sceptycyzm Pirrona – Pirronizm. Obalenie ontologii i praktyczny system mądrości. Powstrzymanie się od wydawania sądów i obojętność. Afazja, ataraksja, apatia.

Odrodzenie się Pirronizmu: Ainezydem, Agryppa, Sekstus Empiryk.
w.15. Neoplatonizm: Medioplatonizm i jego związki z Neopitagoreizmem – Numenius z Apamei. Plotyn i powstanie neoplatonizmu. System Plotyna (hipostazy, zmysłowość – inteligibilność), rola człowieka. Szkoła Syryjska, Szkoła Pergamońska, Szkoła Ateńska, Szkoła Aleksandryjska.
Suma godzin: 30

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Ćw.1. Geneza, charakter oraz główne problemy filozofii starożytnej (2 godz.) Powstanie filozofii w antycznej Grecji, jej teoretyczny (autoteliczny) charakter i konfrontacja z praktycznym wymiarem ówczesnej wiedzy i nauki. Kulturowy kontekst narodzin filozofii: rola mitologii, poezji, religii misteryjnej, kosmogonii. Uwarunkowania społeczne, polityczne i ekonomiczne. Rozumienie terminu „filozofia”. Problem „całości rzeczywistości” jako przedmiotu filozofii.
Ćw.2. Koncepcje zasady (arche) w ramach jońskiej filozofii przyrody (2 godz.) Narodziny filozofii, jej specyfika w konfrontacji z ówczesnym stanem wiedzy. Tales – prekursor myślenia filozoficznego, woda jako zasada; Anaksymander i jego <i>apeiron</i> w roli zasady; Anaksymenes – powietrze i jego metamorfozy ilościowe jako źródło zmian jakościowych. Pitagorejska koncepcja zasad – pojmowanie filozofii i jej praktyczny charakter, specyfika „związku pitagorejskiego”, problem liczby i znaczenie tezy „rzeczy są liczbami”.
Ćw.3. Zagadnienie ruchu i zmiany w filozofii przedplatońskiej – Heraklit i Eleaci (2 godz.) Wariabilizm Heraklita, specyfika jego stylu (<i>skoteinos</i>), metafory heraklitejskiego pojęcia świata jako ognia, rzeki, wojny. Monizm statyczny Parmenidesa, twierdzenia dotyczące bytu i niebytu; rozumienie tezy: „jedna tylko droga”; Zenon jako obrońca Parmenides; paradoksy – ich filozoficzny cel, znaczenie i interpretacja. Konfrontacja poznawczego znaczenia zmysłów i rozumu.
Ćw.4. Relatywizm sofistów i poglądy atomistów (2 godz.) Kulturowy, społeczny i polityczny kontekst narodzin sofistyki, kim byli sofiści. Protagoras i jego relatywizm – zasada <i>homo mensura</i> . Źródła nihilizmu poznawczego Gorgiasza, treść, znaczenie i konsekwencje jego „trylematu”. Demokrytejska teoria poznania („jasne” i „ciemne”) i atomistyczna teoria bytu – zasadnicze cechy atomów.
Ćw.5. Sokrates (2 godz.) Osoba Sokratesa a problem „historyczności” postaci. Specyfika życia i poglądów według obrazu zaczerpniętego z platońskich dialogów: <i>logos</i> i <i>dialogos</i> , indywidualizm i troska o duszę, metoda <i>majeutyczna</i> , ironia i metoda <i>elenktyczna</i> . (Analiza dialogu <i>Eutyfron</i>). Stosunek Sokratesa do państwa, ówczesnej religijności, życia obywatelskiego i polityki. Proces Sokratesa: zarzuty oskarżycieli i sposób obrony. (Analiza dialogu <i>Obrona Sokratesa</i>). Konfrontacja z sofistami.
Ćw.6. Sokrates i specyfika jego etyki (2 godz.) Intelektualizm etyczny i jego konsekwencje. Paradoksy sokratejskiej etyki obecne w dialogu <i>Gorgiasz</i> : „nikt nie czyni zła świadomie”, „gorsze jest wyrządzenie zła niż jego czynienie”, „bardziej nieszczęśliwy jest ten, który uniknął kary niż ten, który pozostał bezkarny”. Pytanie o najlepszy sposób i cel życia. Egzystencja filozofa i jej sofistyczna krytyka.
Ćw.7. Platońska koncepcja filozofii (2 godz.) Treść i funkcja mów osób przedstawionych w platońskiej <i>Uczcie</i> . Mowa Sokratesa. Rola mitu o narodzinach Erosa, droga miłości i funkcja Erosa w poznaniu filozoficznym. Świadek Alkibiadesa i ocena działalności Sokratesa. Istota filozoficznego życia i problem nieustannego bycia „pomiędzy”. K. Albert, <i>O platońskim pojęciu filozofii</i> - próba interpretacji. Niespełnione

dążenie czy trud podejmowany ciągle na nowo?
<p>Ćw.8. Platońska nauka o ideach (2 godz.) Nauka o czterech „ujawnieniach” i samym przedmiocie, relacja przedmiotów zmysłowych do idei i jej aspekt ontyczny, epistemologiczny i aksjologiczny. Droga do idei, argumenty za ich istnieniem i wykładnia alegorii jaskini. Problem relacji: idee – przedmioty zmysłowe. (Obecność, uczestnictwo, wspólnota, naśladownictwo). Rola platońskiego Demiurga i kosmologia <i>Timajosa</i>. Kategoria Dobra w platońskiej filozofii.</p>
<p>Ćw.9. Platońska koncepcja państwa (2 godz.) Poznanie istoty i roli sprawiedliwości. Geneza państwa. Struktura <i>politei</i>, podział społeczeństwa i odniesienie do kształtu i kondycji ludzkiej duszy. Zadanie polityki – problem „dobra wspólnego”. Kontrowersje wokół „państwa totalitarnego” i „projektów utopijnych”.</p>
<p>Ćw.10. Arystotelesowska fizyka i metafizyka (2 godz.) Specyfika metafizyki jako nauki. Cztery rodzaje przyczyn i odpowiadające im rodzaje zmian. Fundamentalne pojęcia arystotelesowskiej fizyki (akt, potencja, materia, forma). Kategoria substancji i jej definicja. Rola przypadłości. Znaczenie tezy „Natura działa celowo” (problem <i>entelechii</i>). Problem wieczności świata, istnienia ruchu i zagadnienie „Pierwszego Poruszyciela”. Zagadnienie czasu i jego definicja.</p>
<p>Ćw.11. Etyka Arystotelesa (2 godz.) Miejsce etyki i jej relacje do polityki. <i>Eudajmonia</i>, różne sposoby jej rozumienia i poszukiwanie ostatecznego celu życia człowieka. Specyficzna funkcja (<i>ergon</i>) człowieka i problem jej określenia. Definicja cnoty (dzielności etycznej), podział cnót i rodzajów życia. Koncepcja „złotego środka” i jego rozumienie. Zagadnienie przyjaźni i jej rodzaje w filozofii Arystotelesa. Cechy życia polegającego na teoretycznej kontemplacji.</p>
<p>Ćw.12. Koncepcja życia według stoików (2 godz.) Polityczno-kulturowy kontekst pojawienia się szkoły stoickiej i fazy jej działalności. Nowe rozumienie filozofii i jej rola. Problem natury i Boga. Wolność i konieczność. Wykładnia tezy: „człowiek mądry świadomie idzie drogą przeznaczenia”. Cel stoickiego życia i koncepcja cnót oraz dóbr. Ideał stoickiego mędrca. Podział filozofii i jego metafory (jajko, ogród, organizm). Stoicka koncepcja „wyobrażeń” i ich rola.</p>
<p>Ćw.13. Epikurejski projekt życia i filozofii (2 godz.) Filozofowanie w Ogrodzie Epikura. Afirmacja życia. Rola i rozumienie filozofii wg Epikura. Atomizm Epikura wobec atomizmu Demokryta. Podział ludzkich potrzeb, problem lęku i pragnień. Postawa wobec życiowych wydarzeń i rozumienie znaczenia „poczwórnego lekarstwa” (<i>tetrapharmakon</i>). Filozofia jako sposób życia. Rola <i>ataraksji</i>, <i>autarkii</i>. Rozumienie epikurejskiej „przyjemności” (relacja: przyjemność a rozum. Czy epikureizm jest hedonizmem?). Znaczenie życia „w ukryciu”.</p>
<p>Ćw.14. Sceptycyzm Pirrona (2 godz.) Etapy kształtowania się szkoły sceptyków. Relacja wobec rzeczy (świata) i geneza „powstrzymania się od sądów”. Postawa sceptyczna jako przeciwstawienie dogmatyzmowi i filozofii akademickiej. Zadanie powstrzymywania się od sądów, paradoksalność owej tezy i jej skutek. Życiowe konsekwencje sceptycyzmu (wolność, spokój ducha). Tropy Ainezydema i Agryppy. Sceptyczne pojęcie przyczyny. „Środki powściągliwości” (hamulce, rola względności).</p>
<p>Ćw.15. Neoplatonizm (2 godz.) Rola traktatu Plotyna. Platońskie zapośredniczenia. Nauka o człowieku i jego duszy – charakter cnót. Zagadnienie szczęścia i dobrego życia; rola piękna. Plotyńska Jednia i problem stopni emanacji. Życie jako powrót do Boga (problem oczyszczenia, naśladownictwa i rola rozumu w życiu mędrca). Koncepcja Absolutu, Dobra, Umysłu i Duszy.</p>

3.4 Metody dydaktyczne

Np.:

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, metody kształcenia na odległość

Ćwiczenia:

- *indywidualna lektura zadanych tekstów jako podstawa przygotowania do zajęć*
- *wspólna analiza wybranych tekstów*
- *badanie kontekstu pojawienia się i ewolucji znaczenia głównych pojęć filozoficznych*
- *dyskusja w grupie ćwiczeniowej na temat problemów pojęć i postaci pojawiających się w tekstach*
- *proponowanie możliwości interpretacji wyżej wymienionych kwestii*
- *indywidualna rozmowa w trakcie konsultacji, mająca na celu wyjaśnienie ewentualnych kwestii spornych*

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIUM EGZAMIN USTNY	ĆWICZENIA WYKŁAD
EK_02	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIUM EGZAMIN USTNY	ĆWICZENIA WYKŁAD
EK_03	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIUM EGZAMIN USTNY	ĆWICZENIA WYKŁAD
EK_04	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIUM EGZAMIN USTNY	ĆWICZENIA WYKŁAD
EK_05	OBSERWACJA I OCENA INDYWIDUALNEJ AKTYWNOŚCI W TRAKCIE ZAJĘĆ; KOLOKWIUM EGZAMIN USTNY	ĆWICZENIA WYKŁAD

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład: warunkiem zaliczenia przedmiotu jest pozytywne zdanie egzaminu ustnego. kryterium oceny jest sprawdzenie w trakcie egzaminu poziomu wiedzy studenta z zakresu treści omówionych w ramach wykładów

Ćwiczenia: podstawowym warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest obecność studenta na zajęciach. Kryterium oceny stanowi jego werbalna aktywność w trakcie dyskusji w grupie ćwiczeniowej, a następnie podsumowujące semestr pisemne kolokwium końcowe z otwartymi pytaniami i rozwiązywaniem problemów.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	Wykład 30 godzin Ćwiczenia 30 godzin
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	Ćwiczenia: 55 godzin Wykład: 55 godzin
SUMA GODZIN	180
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	7

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie przewidziano
zasady i formy odbywania praktyk	Nie przewidziano

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

WYKŁADY:

Arystoteles, *Analityki pierwsze*, tłum. K. Leśniak, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. I, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 127-251

Arystoteles, *Analityki wtóre*, tłum. K. Leśniak, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. I, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 255-327

Arystoteles, *Etyka eudemejska*, tłum. W. Wróblewski, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. V, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 385-493

Arystoteles, *Etyka nikomachejska*, tłum. D. Gromska, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. V, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 7-300

Arystoteles, *Etyka wielka*, tłum. W. Wróblewski, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. V, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 301-383

Arystoteles, *Metafizyka*, tłum. K. Leśniak, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. II, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 601-857

Arystoteles, *Meteorologia*, tłum. A. Paciorek, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. II, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa

- 1990, s. 440-553
- Arystoteles, *O cnotach i wadach*, tłum. L. Regner, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. V, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996, s. 498-505
- Arystoteles, *O częściach zwierząt*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 636-756
- Arystoteles, *O długości i krótkości życia*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, *Krótkie rozprawy psychologiczno-biologiczne*, Dzieła wszystkie, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 278-287
- Arystoteles, *O dowodach sofistycznych*, tłum. K. Leśniak, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. I, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 476-518
- Arystoteles, *O duszy*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 33-146
- Arystoteles, *O młodości i starości*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, *Krótkie rozprawy psychologiczno-biologiczne*, Dzieła wszystkie, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 287-296
- Arystoteles, *O niebie*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. II, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 232-338
- Arystoteles, *O oddychaniu*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, *Krótkie rozprawy psychologiczno-biologiczne*, Dzieła wszystkie, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 296-317
- Arystoteles, *O poruszaniu się przestrzennym zwierząt*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. IV, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, s. 58-76
- Arystoteles, *O powstawaniu i niszczeniu*, tłum. L. Regner, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. II, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 353-424
- Arystoteles, *O rodzeniu się zwierząt*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. IV, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, s. 96-247
- Arystoteles, *O ruchu zwierząt*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. IV, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, s. 37-55
- Arystoteles, *O śnie i czuwaniu*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, *Krótkie rozprawy psychologiczno-biologiczne*, Dzieła wszystkie, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 248-260
- Arystoteles, *O świecie*, tłum. A. Paciorek, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. II, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 569-424
- Arystoteles, *O zmysłach i ich przedmiotach*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, *Krótkie rozprawy psychologiczno-biologiczne*, Dzieła wszystkie, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 185-232
- Arystoteles, *Poetyka*, tłum. H. Podbielski, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. VI, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s. 574-626
- Arystoteles, *Polityka*, tłum. L. Piotrowicz, w: Arystoteles, Dzieła wszystkie, t. VI, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s. 7-

- Arystoteles, *Retoryka*, tłum. H. Podbielski, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. VI, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s. 265-477
- Arystoteles, *Topiki*, tłum. K. Leśniak, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. I, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 343-473
- Arystoteles, *Zachęta do filozofii*, tłum. K. Leśniak, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. VI, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001, s. 635-654
- Arystoteles, *Zagadnienia przyrodnicze*, tłum. L. Regner, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. IV, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993, s. 494-731
- Arystoteles, *Zoologia*, tłum. P. Siwek, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. III, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 340-614
- Cicero, Marcus Tullius, *Rozmowy tuskulańskie*, [w:] M. T. Cicero, *Księgi akademickie, O najwyższym dobru i złu, Paradoksy stoików, Rozmowy Tuskulańskie*, przeł. W. Kornatowski, J. Śmigaj, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1961
- Diogenes Laertios, *Żywoty i poglądy słynnych filozofów*, przeł. I. Krońska, K. Leśniak, W. Olszewski, B. Kupis, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004
- Ksenofont, *Wspomnienia o Sokratesie*, przeł. A. Rapaport [w:] Ksenofont, *Wybór pism*, opr. J. Schnayder, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1996
- Platon, *Gorgiasz*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Uczta*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Timajos*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Państwo*, [w:] Platon, *Państwo, Prawa (VII ksiąg)*, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2001
- Platon, *Fedon*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Obrona Sokratesa*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *List drugi*, [w:] Platon, *Listy*, przeł. M. Maykowska, PWN, Warszawa 1987
- Platon, *Charmides*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Laches*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Kriton*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Hippiasz mniejszy*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Protagoras*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
- Platon, *Fajdros*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo

Antyk, Kęty 2005
Platon, *Sofista*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Fedon*, tłum. R. Legutko, Wydawnictwo Znak, Kraków 1995
Platon, *List siódmy*, [w:] Platon, *Listy*, przeł. M. Maykowska, PWN, Warszawa 1987
Platon, *Eutydem*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Teajtet*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Fileb*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Polityk*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Menon*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Hippiasz więszy*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Lizys*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Eutyfron*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Ion*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005

ĆWICZENIA:

Ćw.1

Teksty źródłowe:

Kirk, Raven, Schofield, *Filozofia przedsokratejska. Studium krytyczne z wybranymi tekstami*, przeł. J. Lang, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa – Poznań 1999

Ćw.2

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Ćw.3

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Ćw.4

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Ćw.5

Teksty źródłowe:

Platon, *Obrona Sokratesa*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki,

Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005
Platon, *Eutyfron*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki,
Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005

Ćw.6

Teksty źródłowe:

Platon, *Gorgiasz*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki,
Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005

Ćw.7

Teksty źródłowe:

Platon, *Uczta*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo
Antyk, Kęty 2005

Ćw.8

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do
Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów
1998

Ćw.9

Teksty źródłowe:

Platon, *Państwo*, [w:] Platon, *Państwo, Prawa (VII ksiąg)*, przeł. W.
Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2001

Ćw.10

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do
Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów
1998

Ćw.11

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do
Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów
1998

Ćw.12

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do
Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów
1998

Ćw.13

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do
Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów
1998

Ćw.14

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do
Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów
1998

Ćw.15

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do
Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów

1998

Plotinus, *Enneady*, t. I-II, przeł. A. Krokiewicz, PWN, Warszawa 1959

Literatura uzupełniająca:

WYKŁADY:

- Albert K., *O platońskim pojęciu filozofii*, przeł. J. Drewnowski, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1991
- Albert K., *Wprowadzenie do filozoficznej mistyki*, przeł. J. Marzęcki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2002
- Albert K., *Studia o historii filozofii*, przeł. B. Baran, J. Marzęcki, Fundacja Aletheia, Warszawa 2006
- Barnes J., *The presocratic philosophers*, Routledge, London and New York 1996
- Bednarczyk A., *Medycyna i filozofia w starożytności*, Uniwersytet Warszawski, Wydział Filozofii i Socjologii, Warszawa 1999
- Blackburn S., *Platon. Państwo, Biografia*, przeł. A. Dzierzowska, Warszawskie Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa 2007
- Blandzi S., *Henologia, meontologia, dialektyka. Platońskie poszukiwanie ontologii idei w „Parmenidesie”*, Instytut Filozofii i Socjologii Polska Akademia Nauk, Warszawa 1992
- Burkert W., *Starożytne kultury misteryjne*, przeł. K. Bielawski, Wydawnictwo Homini, Kraków 2007
- Burnet J., *Early Greek philosophy*, The World Publishing Company, Cleveland and New York 1963
- Cambiano G., *Stać się człowiekiem*, w: J.-P., Vernant, *Człowiek Grecji*, przeł. P. Bravo, Ł. Niesiołowski-Spano, Świat Książki, Warszawa 2000, s. 105-142
- Colli G., *Narodziny filozofii*, przeł. S. Kasprzysiak, Oficyna Literacka, Kraków 1994
- Copleston F., *Historia filozofii*, t. I, *Grecja i Rzym*, przeł. H. Bednarek, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2004
- Dąmbska I., *Dwa studia o Platonie*, Zakład Narodowy Imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1972
- Dembińska-Siury D., *Człowiek odkrywa człowieka. O początkach greckiej refleksji moralnej*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1991
- Dembińska-Siury D., *Demokrytejska nauka szczęśliwego życia*, [w:] J. Gajda, A. Orzechowski, D. Dembińska-Siury, *Prawda – język – szczęście. Studia z filozofii starożytnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1992, s. 108-138
- Dembiński B., *Późna nauka Platona. Związki ontologii i matematyki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2003
- Dembiński B., *Teoria idei. Ewolucja myśli platońskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004
- Dembiński B., *Późny Platon i Stara Akademia*, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2010
- Domański J., *Metamorfozy pojęcia filozofii*, przeł. Z. Mroczkowska, M. Bujko, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1996
- Finley M. I., *Grecy*, tłum. A. Bogdański, Państwowe Wydawnictwo

- Naukowe, Warszawa 1965
- Gagamer H.-G., *Idea dobra dyskusji między Platonem i Arystotelesem*, przeł. Z. Nerczuk, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2002
- Gajda J., *Sofiści*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1989
- Gajda J., *Przedplatońskie koncepcje prawdy. Gorgiasz z Leontinoi*, [w:] J. Gajda, A. Orzechowski, D. Dembińska-Siury, *Prawda – język – szczęście. Studia z filozofii starożytnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1992, s. 3-46
- Gajda J., *Teorie wartości w filozofii przedplatońskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1992
- Gajda J., *Platońska droga do idei. Aksjologiczny rodowód platońskiej ontologii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1993
- Gajda-Krynicka J., *Koncepcje symetrii w filozofii starożytnej*, w: J. Gajda-Krynicka (red.), *Symetrie w sztuce i naukach humanistycznych*, Leopoldinum, Wrocław 1993, s. 11-27
- Gajda J., *Gdy rozpadły się ściany świata. Teorie wartości w filozofii hellenistycznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995
- Gajda J., *Pitagorejczycy*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1996
- Gajda-Krynicka J., *Filozofia przedplatońska*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007
- Garin E., *Powrót filozofów starożytnych*, przeł. A. Dutka, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1993
- Gigon O., *Główne problemy filozofii starożytnej*, przeł. P. Domański, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1996
- Głodowska A., *Starożytna teoria Platońskiego dialogu*, [w:] W. Wróblewski (red.), *W kręgu Platona i jego dialogów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2005, s. 9-101
- W. K. C. Guthrie, *A history of Greek Philosophy*, vol. II, *The Presocratic tradition from Parmenides to Democritus*, University Press, Cambridge 1996
- Guthrie W. K. C., *A history of Greek Philosophy*, vol. IV, *Plato. The man and his dialogues: earlier period*, University Press, Cambridge 1998
- Guthrie W. K. C., *A history of Greek Philosophy*, vol. V, *The later Plato and the Academy*, University Press, Cambridge 1996
- Guthrie W. K. C., *Filozofowie greccy od Talesa do Arystotelesa*, przeł. A. Pawelec, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 1996
- W. K. C. Guthrie, *The Sophists*, Cambridge University Press 1998
- Guthrie W. K. C., *Sokrates*, przeł. K. Łapiński, S. Żułowski, Fundacja Aletheia, Warszawa 2000
- Gwiazdecka J., *Etyka Platona. O formie platońskiej refleksji moralnej*, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2003
- Hadot P., *Czym jest filozofia starożytna*, przeł. P. Domański, Fundacja Aletheia, Warszawa 2000
- Hadot P., *Filozofia jako ćwiczenie duchowe*, przeł. P. Domański, Fundacja Aletheia, Warszawa 2003
- Hare R. M., *Platon*, tłum S. Senczerz, Wydawnictwo Michał Urbański, Warszawa 1996

- Heidegger M., *Platona nauka o prawdzie*, przeł. S. Blandzi, [w:] M. Heidegger, *Znaki drogi*, przeł. S. Blandzi, M. Falkowski, J. Filek, J. Mizera, J. Nowotniak, K. Pomian, M. Poręba, J. Sidorek, J. Tischner, K. Wolicki, Spacja, Warszawa 1999, s. 179-210
- Jaeger W., *Humanizm i teologia*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1957
- Jaeger W., *Paideia. Formowanie człowieka greckiego*, przeł. M. Plezia, H. Bednarek, Fundacja Aletheia, Warszawa 2001
- Jaeger W., *Teologia wczesnych filozofów greckich*, przeł. J. Wocial, Wydawnictwo Homini, Kraków 2007
- James W., *Z wybranych problemów filozofii. Początek wprowadzenia do filozofii*, przeł. M. Filipczuk, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2004
- Jaskóła J., *Filozoficzna możliwość sofistyki i jej krytyki*, [w:] B. Trojanowska (red.), *Rzeczywistość języka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1999, s. 15-29
- Jaskóła J., *Światy możliwe jako uprawomocnienie filozofowania. Platon*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2000
- Jaspers K., *Autorytety. Sokrates, Budda, Konfucjusz, Jezus*, przeł. P. Bentkowski, R. Flaszak, Wydawnictwo KR, Warszawa 2000
- Juchacz P. W., *Sokrates. Filozofia w działaniu*, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Filozofii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2004
- Kirk G. S., Raven J. E., Schofield M., *Filozofia przedsokratejska. Studium krytyczne z wybranymi tekstami*, przeł. J. Lang, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa – Poznań 1999
- Krokiewicz A., *Sokrates. Etyka Demokryta i hedonizm Arystypa*, ALETHEIA, Warszawa 2000
- Krokiewicz A., *Zarys filozofii greckiej*, ALETHEIA, Warszawa 2000
- Krońska I., *Sokrates*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2001
- Kubok D., *Prawda i mniemania. Studium filozofii Parmenidesa z Elei*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004
- Kurylewicz G., *Dzieło sztuki i jego brak. Krytyka ironii jako zasady w sztuce*, Wydawnictwo NERITON, Warszawa 1996
- Lakoff G., Johnson M., *Metafory w naszym życiu*, przeł. T. P. Krzeszowski, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2010
- Leśniak K., *Arystoteles*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1989
- Leśniak K., *Platon*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1993
- Marrou H.-I., *Historia wychowania w starożytności*, przeł. S. Łoś, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1969
- Mourelatos A.P.D., *The route of Parmenides. Revised and expanded edition, with a New Introduction, Three Supplemental Essays, and an Essay by Gregory Vlastos*, Parmenides Publishing, Las Vegas, Zurich, Athens 2008
- Mrówka K., *Jedna tylko droga. Parmenides. Fragmenty, przekład, komentarz*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2003
- Mrówka K., *Parmenides. Ścieżka prawdy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012

- Narecki K., *Logos we wczesnej myśli greckiej*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1999
- Olejarczyk A., *Platońska koncepcja języka*, [w:] B. Trojanowska (red.), *Rzeczywistość języka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1999, s. 31-37
- Olejarczyk A., *Dialogi Platona – dzieło otwarte*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2001
- Ong W. L., *Oralność i piśmienność. Słowo poddane technologii*, przeł. J. Japola, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1992
- Paczkowski P., *Jedność filozofii Platona*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998
- Paczkowski P., *Paradoksy Platońskiej nauki o bycie*, [w:] A. L. Zachariasz (red.), *Byt i jego pojęcie*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2003, s. 68-76
- Paczkowski P., *Filozoficzne modele życia w klasycznym antyku. (IV w p.n.e.)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2005
- Pawłowski K., *Życiorys Platona i korzenie jego filozofii w „De Platone et eius dogmate” Apulejusza z Madaury*, *Meander* 46 (1991) z. 1-2, s. 43-54
- Reale G., *Co Platon ma do powiedzenia współczesnemu człowiekowi*, [w:] A. Kijewska, E. I. Zieliński (red.), *Platon. Nowa interpretacja*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, s. 39-54
- Reale G., *Platońska krytyka pisma i jej podstawy historyczne. Świadczenia samego Platona: „Fajdros” i „List VII”*, [w:] A. Kijewska, E. I. Zieliński (red.), *Platon. Nowa interpretacja*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, s. 87-105
- Reale G., *Treść i znaczenie nauk niepisanych*, [w:] A. Kijewska, E. I. Zieliński (red.), *Platon. Nowa interpretacja*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, s. 27-33
- Reale G., *Historia filozofii starożytnej*, t. I, *Od początków do Sokratesa*, przeł. E. I. Zieliński, Wydawnictwo KUL, Lublin 2005
- Reale G., *Historia filozofii starożytnej*, t. II, *Platon i Arystoteles*, przeł. E. I. Zieliński, Wydawnictwo KUL, Lublin 2005
- Reale G., *Historia filozofii starożytnej*, t. III, *Systemy epoki hellenistycznej*, przeł. E. I. Zieliński, Wydawnictwo KUL, Lublin 2004
- Reale G., *Historia filozofii starożytnej*, t. IV, *Szkoły epoki Cesarstwa*, przeł. E. I. Zieliński, Wydawnictwo KUL, Lublin 1999
- Reale G., *Historia filozofii starożytnej*, t. V, *Słownik, indeksy i bibliografia*, przeł. E. I. Zieliński, Wydawnictwo KUL, Lublin 2002
- Skrzypek-Faluszczyk J., *Ocalenie od zła w filozofii Platona*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010
- Snell B., *Odkrycie ducha. Studia o greckich korzeniach europejskiego myślenia*, przeł. A. Onysymow, Fundacja Aletheia, Warszawa 2009
- Spychała J. M., *Legenda apollinińska w życiu i działalności Platona*, [w:] W. Wróblewski (red.), *W kręgu Platona i jego dialogów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2005, s. 247-339
- Stróżewski W., *Wykłady o Platonie. Ontologia*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1992

- Swieżawski S., *Dzieje europejskiej filozofii klasycznej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Wrocław 2000
- Szlezak T. A., *Czytanie Platona*, przeł. P. Domański, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1997
- Szlezak T. A., *O nowej interpretacji platońskich dialogów*, przeł. P. Domański, Wydawnictwo ANTYK, Kęty 2005, s. 5-30
- Świderek J., *Rozważania matematyczne w pismach Platona*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2002
- Tuszyńska-Maciejewska K., *Platon a retoryka. Od krytyki do modelu*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1996
- Vernant J.-P., *Źródła myśli greckiej*, przeł. J. Szacki, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 1996
- Vernant J.-P., *Mit i religia w Grecji starożytnej*, przeł. K. Środa, FUNDACJA ALETHEIA, Warszawa 1998
- Vernant J.-P. (red.), *Człowiek Grecji*, przeł. P. Bravo, Ł. Niesiołowski-Spano, Świat Książki, Warszawa 2000
- Vernant J.-P., *Mity greckie czyli świat, bogowie, ludzie*, przeł. J. Łukaszewicz, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 2002
- Vlastos G., *On Plato's Oral Doctrine*, [w:] tenże, *Platonic Studies*, (Second Edition), University Press, Princeton 1981, s. 379-403
- Vlastos G., *Platon. Indywiduum jako przedmiot miłości*, przeł. P. Paliwoda, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1994
- Voegelin E., *Platon*, tłum. A. Legutko-Dybowska, Fundacja Świętego Mikołaja, Redakcja „Teologii Politycznej”, Warszawa 2009
- Wesoły M., *Platońska koncepcja harmonii w świetle dialogów i nauk niepisanych*, [w:] A. Kijewska, E. I. Zieliński (red.), *Platon. Nowa interpretacja*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, s. 107-132
- Wesoły M., *Świadectwa niepisanej nauki Platona (I): Traktat Arystotelesa „O dobru”*, Meander 39 (1984) z. 4, s. 169-183
- Wesoły M., *Świadectwa niepisanej nauki Platona (II): Pryncypia a typy ontologiczne*, Meander 39 (1984) z. 6, s. 281-292
- Wesoły M., *Świadectwa niepisanej nauki Platona (III): Argumenty przeciwko pismu*, Meander 43 (1988) z. 2-3, s. 79-93
- Wesoły M., *Świadectwa niepisanej nauki Platona (IV): Odsyłacze w dialogach do dialektyki pryncypiów*, Meander 43 (1988) z. 7-8, s. 287-306
- M. Wesoły, *Parmenides z Elei – physikos*, [w:] *Przegląd Filozoficzny – Nowa Seria*, 2001, nr 2, s. 59-70.
- Wodziński C., *Pan Sokrates. Eseje trzecie*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2000
- Wodziński C., *Logo nieśmiertelności. Przypisy Platona do Sokratesa*, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 2008
- Wolicka E., *O sposobach „odzyskiwania żywej mowy” w dialogach Platona*, [w:] A. Kijewska, E. I. Zieliński (red.), *Platon. Nowa interpretacja*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, s. 133-144
- Wolicka E., *Mimetyka i mitologia Platona. U początków hermeneutyki*

filozoficznej, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1994

Wróblewski W., *Arystokratyzm Platona*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Poznań 1972

Zieliński E. I., *Giovanniego Reale nowa interpretacja myśli Platona*, [w:] A. Kijewska, E. I. Zieliński (red.), *Platon. Nowa interpretacja*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, s. 9-25

Zwolski E., *Niepokój o Platona*, [w:] A. Kijewska, E. I. Zieliński (red.), *Platon. Nowa interpretacja*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993, s. 145-148

ĆWICZENIA:

Ćw.1

Vernant J.-P., *Źródła myśli greckiej*, przeł. J. Szacki, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 1996

Vernant J.-P., (red.), *Człowiek Grecji*, przeł. P. Bravo, Ł. Niesiołowski-Spano, Świat Książki, Warszawa 2000

Ćw.2

Gajda J., *Pitagorejczycy*, Warszawa 1996

Gajda J., *Filozofia przedplatońska*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007

Ćw.3

Mrówka K., *Jedna tylko droga. Parmenides. Fragmenty, przekład, komentarz*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2003

Mrówka K., *Heraklit. Fragmenty. Nowy przekład, komentarz, Scholar*, Warszawa 2004

Ćw.4

Gajda J., *Sofiści*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1989

Gajda J., *Teorie wartości w filozofii przedplatońskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1992

Ćw.5

Guthrie W. K. C., *Sokrates*, przeł. K. Łapiński, S. Żuławski, Fundacja Aletheia, Warszawa 2000

Krońska I., *Sokrates*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2001

Ćw.6

Tuszyńska-Maciejewska K., *Platon a retoryka. Od krytyki do modelu*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1996

Ćw.7

Albert K., *O platońskim pojęciu filozofii*, przeł. J., Drewnowski, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1991

Paczkowski P., *Jedność filozofii Platona*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1989

Ćw.8

Dembiński B., *Teoria idei. Ewolucja myśli platońskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2001

Gajda J., *Platońska droga do idei. Aksjologiczny rodowód platońskiej ontologii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1993

Ćw.9

Popper K., *Spółeczeństwo otwarte i jego wrogowie*. T. I, *Urok Platona*,
przeł. H. Krahelska, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993
Wróblewski W., *Arystokratyzm Platona*, Państwowe Wydawnictwo
Naukowe, Poznań 1972

Ćw.10

Gagamer H.-G., *Idea dobra dyskusji między Platonem i Arystotelesem*,
przeł. Z. Nerczuk, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2002

Leśniak K., *Arystoteles*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1989

Ćw.11

Sieroń J., *Status jednostki i państwa w greckiej polis w świetle filozofii
Sokratesa, Platona i Arystoteles*, Wydawnictwo Uniwersytetu
Śląskiego, Katowice 2003

Wróblewski W., *Filozofia praktyczna Arystoteles* i jej antropologiczne
aspekty, Wydawnictwo Edytor, Toruń 1991

Ćw.12

Gajda J., *Gdy rozpadły się ściany świata. Teorie wartości w filozofii
hellenistycznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego,
Wrocław 1995

Hadot P., *Twierdza wewnętrzna. Wprowadzenie do „Rozmyślań” Marka
Aureliusza*, przeł. P. Domański, Antyk, Kęty 2004

Ćw.13

Hadot P., *Czym jest filozofia starożytna*, przeł. P. Domański, Fundacja
Aletheia, Warszawa 2000

Hadot P., *Filozofia jako ćwiczenie duchowe*, przeł. P. Domański, Fundacja
Aletheia, Warszawa 2003

Ćw.14

Krokiewicz A., *Sceptycyzm grecki. (Od Pirrona do Karneadesa)*, PAX,
Warszawa 1964

Krokiewicz A., *Sceptycyzm grecki. (Od Filona do Sekstusa)*, PAX, Warszawa
1966

Ćw.15

Dembińska-Siury D., *Plotyn*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1995

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej